

Nincs menedék?

Az ember alapvetően szabadnak születik. Aztán kap személyi számot, adószámot, napszámot, meg egyéb zablákat, amelyekkel mások korlátozhatják a szabadságában. Az itt következő két hír kerülhetett volna a rövid tudósítások közé is, de ott talán nem figyeltek volna fel rá annyian az olvasók közül. Persze még mindig eldönthetik, kíváncsiak-e rájuk. Szabadon...

A *Philips* bejelentette legújabb szabadalmát, mely megvalósítása esetén nem teszi lehetővé a csatornaváltást, amennyiben reklámot sugároznak az éppen nézett adón. A szabadalom lehetővé teszi továbbá azt is, hogy interaktív díjfizetés (például emelt díjas SMS) ellenében mégis lehetővé váljon a csatornaváltás. Ezt a szabadalmat az egyre rosszabb reklámozás hatékonysággal indokolta a Philips.

El az kezekkel a távirányítótól!

Nos járjuk körül a témát. A szabadalom ötlete nem új, hiszen számos műsoros DVD-t láttam már, aminek az elején volt egy-két 20-30 másodperces „kötelező” reklám, amit átugrani nem lehetett, jobb esetben is csak gyorsíthatjuk a lejátszást.

De hagyjuk az emóciókat, és vizsgáljuk meg a kérdést gazdasági oldalról. Mire is jók a reklámok? Bemutatnak

egy-egy új terméket, vagy felfrissítik a régiékről az emlékeinket, egyfajta lenyomatot hagyva a tudatalattinkba, hogy legközelebb a boltban na az X márkájú joghurtot vegyük le a polcra, hanem Y-t. Azt nyilván mindenki sejti, hogy a reklámok ára be van építve a termék árába. És itt jön a költői kérdés: miért fizessünk kétszer is a reklámokért? Egyszer a boltban és még egyszer a TV-ben

akár az időnkkel, akár mondjuk egy emelt díjas SMS formájában? Közelítsük meg egy másik oldalról is a dolgot.

Tegyük fel, hogy veszünk egy tévét több tízezer forintért. A kiadásoknak ilyenkor közel sincs vége, hiszen a kábeltelvíziós szolgáltatásért is fizetni kell. A legtöbb adón vannak reklámok. Film közben is. Ezek szerint tehát a tévé egyben hirdetési felület is. Ezek után talán nem nagy elvárás, ha azt szeretnénk, legalább a reklám legyen ingyenes, ha pedig nem tetszik, vagy elégünk van belőle, akkor szabadon – a *Nagy Testvér* közreműködése nélkül – átválthassunk egy másik csatornára.

Gratulálunk, ön nyert 203 ezer dollár jogdíjat!

Csekkel vagy készpénzben kívánja befizetni?

Írj szabad szoftvert és fizess 203 ezer dollárt a szabadalmak miatt. *Ben Jacobsen* – hobbi modellvasút építő – közzétett pár szabad forrású szoftvert, amely lehetővé teszi, hogy terepasztalunkat a PC-ről vezéreljük. A gond amiatt adódott, hogy a *KAM* cég is rendelkezik egy hasonló kereskedelmi programmal és ragaszkodik a szoftver szabadalmi jogaihoz. A 203 ezer dollár a hét-ezer letöltésből jött össze, amelyek – állítólag – darabonként 29 dolláros kárt okoztak a cégnek.

Nos próbáljunk analógiát keresni. Tegyük fel, hogy valaki kiad egy, a *Szabad Kultúra* című könyvhöz nagyon hasonló írást, persze nem *Creative Commons* jogállással? Követelhetne-e ez a másik kiadó a *Kiskapu Kiadótól* – uram bocsá' magától *Lawrence Lessigtől* – több százezer forintot (dollárt?), csak mert az ő eladásai az ingyenesen letölthető *PDF* változat miatt csökkentek? Reméljük nem.

Mármost miért kellene hogy máshogyan legyen ez a szoftverek világában? Ha valaki esetleg jobbat tud írni egy kereskedelmi programnál és ráadásul olcsóbban – netán ingyenesen – had tegye meg. Az emberi kreativitást amúgy sem lehet gátak közé szorítani. Nem olyan a természete.

A szoftverszabadalmak emlegetése óta sokan tartanak tőle, hogy egyszer majd a Microsoft is előáll valami olyan ötlettel, hogy a Linux fejlesztői és más szabad szoftverek fejlesztői fizessenek annyiszor 140 ezer forintot (a *Windows XP* és a *Microsoft Office* ára) elmaradt haszon címén, ahányan a *Linux-OpenOffice.org* kombináció mellett döntöttek. A józanul gondolkodók persze tudják, hogy ez nem különösebben reális elgondolás, de – ahogy azt maguk a jogászok is gyakran elismerik – a törvény és az állampolgárok jogérzéke néha nem fedi egymást. Mindazonáltal logikusan gondolkodva egy szoftverrel kapcsolatban három dolog lehetséges: megvesszük, nem vesszük meg, vagy írunk egyet – akár ingyen is.

Persze sok víznek kell még lefolyni a *Dunán*, mire a szabadalmi hivatalokban dolgozók, a politikusok és a gazdasági szakemberek is rájönnek, hogy az ember alapvetően szabadnak születik, s így a fizikai és gondolati szabadság olyan alapjog, amit semmilyen gazdasági kényszer nem írhat felül.

Medve Zoltán

(e-medve@e-medve.hu)

2001-ben kezdett „Linuxolni”, de már korábban is ismerkedett a szabad szoftverek világával. Ha éppen nem a gép előtt ül, akkor fotóztat, olvasgat vagy bicajozik.

KAPCSOLÓDÓ CÍMEK

- ➔ <http://hardware.slashdot.org/article.pl?sid=06/04/18/2032219>
- ➔ <http://righttcreate.blogspot.com/2006/04/write-free-software-pay-203000-to.html>

